INSTYTUT MAŁEGO DZIECKA im. ASTRID LINDGREN

„Dzieci potrzebują korzeni i skrzydeł"
Sigrid Tschol-Scheffler

Drodzy Rodzice!

Wasze dziecko intensywnie rozwija się już drugi rok – ma od 12 do 24 miesięcy

Oto kilka faktów na temat **rozwoju malucha** w tym wieku:

- Dziecko staje się coraz bardziej samodzielne. Coraz sprawniej się przemieszcza: raczkuje lub doskonali umiejętność chodzenia, z czasem uczy się też biegać, skakać, kucać, wspinać się. Stopniowo coraz lepiej komunikuje się przy pomocy słów (1,5-roczne dziecko zna ich zwykle od 3 do nawet 50). Uczy się lub rozwija samodzielne jedzenie, pomaga w sprzątaniu i dokonuje wielu fascynujących odkryć w świecie.
- Według znanego badacza rozwoju, J. Piaget'a, dziecko w wieku między 12 a 18 miesiącem życia jest w okresie sensomotorycznym rozwoju poznawczego i właśnie wtedy przypada faza eksperymentowania. Dziecko próbuje nowych sposobów zabawy i manipulowania przedmiotami, wykorzystując aktywnie i celowo metodę prób i błędów. Od 18 miesiąca życia w umyśle malucha zaczynają się tworzyć reprezentacje myślowe świata – dziecko używa symboli do obrazowania przedmiotów i wydarzeń. Dzięki użyciu symboli dziecko nie tylko eksperymentuje w świecie przedmiotów, ale zaczyna także oddziaływać na ten świat w umyśle np. stopniowo planując działania w sposób wewnętrzny. Jest to ważne osiągnięcie w rozwoju intelektualnym.

INSTYTUT MAŁEGO DZIECKA im. ASTRID LINDGREN

61-699 Poznań, os. Wichrowe Wzgórze 119, **tel.** 061 847 45 76, **e-mail:** biuro@imd.org.pl, **www.imd.org.pl**

- Więź malucha z rodzicami stabilizuje się i umacnia. Dzieje się to dzięki temu , że dziecko kształtuje w umyśle wewnętrzny obraz rodzica, który jest dla niego oparciem i do którego dziecko odwołuje się, gdy nie przebywa z rodzicami. Równocześnie w sytuacjach nowych, trudnych dziecko nadal potrzebuje szczególnej bliskości z rodzicami. Eksplorując otoczenie dziecko co jakiś czas wraca do rodzica jak do swojej „bezpiecznej bazy". Taki powtarzający się, stały kontakt z najbliższą osobą, lub zachęta rodzica znajdującego się w zasięgu wzroku dają dziecku poczucie bezpieczeństwa i odwagę do śmiałego wkraczania w nowe sytuacje.
- Dziecko wyraźnie już odczuwa swoją odrębność od najbliższych. Coraz bardziej świadome swojej niezależności – wyraża ją przy użyciu słowa „nie". Odmienne od rodziców zdanie i własny punkt widzenia oraz samodzielne decydowanie o tym, w co się w danej chwili zaangażować i jak to zrobić pozwalają maluchowi budować swoją tożsamość, zaznaczyć swoją ważność i budować pozycję w rodzinie. Wg Eriksona ten okres życia dziecka to stadium rozwoju autonomii.

A oto kilka podpowiedzi, jak **wspierać rozwój Waszego dziecka** na tym etapie życia:

- Maluch w tym wieku potrzebuje przestrzeni bezpiecznej i mobilnej, czyli takiej, która stawia mu wyzwania ruchowe. Warto dziecku budować z poduszek „góry" do wspinania i „przewalania się", tworzyć tunele, np. z krzeseł nakrytych kocem i przeszkody do pokonywania. Niskie półki, pudełka i kosze ustawione na podłodze to dobra forma przechowywania zabawek i materiałów dla dziecka – dzięki temu są one dostępne dla malucha i zachęcają do samodzielnego używania i twórczej, samodzielnej zabawy.

- Przemieszczanie się na nogach uwalnia ręce dziecka, które maluch intensywnie wykorzystuje do badania świata dotykiem – także poprzez ugniatanie, rzucanie, przesuwanie, wtykanie, obracanie przedmiotów i wkładanie ich do buzi. Warto więc zadbać, by rączki dziecka napotykały na dużą różnorodność kształtów, tworzyw i faktur, co pozwoli dziecku rozwijać wrażliwość jego zmysłów i uczyć się. Wielość doświadczeń zmysłowych znajduje także swoje odzwierciedlenie w rozbudowaniu systemu połączeń nerwowych w mózgu. Dlatego wśród zabawek dziecka powinny znaleźć się także przedmioty

codziennego użytku np. łyżki, pokrywki od słoików, sitka, a także materiały naturalne: drewniane deseczki, szyszki, kamyki i materiały do przesypywania takie jak np. fasola albo kasza. Usprawnienie rąk i trenowanie chwytania pozwala dziecku w wieku około 15 – 17 miesięcy podejmować pierwsze próby rysowania, takiemu maluchowi można więc zaproponować papier, kredki i farby.

- Chęć samodzielnego działania, przy jednocześnie nadal stosunkowo małych możliwościach dziecka, powodują u niego częstą frustrację i złość. Ważne, aby na tym etapie dziecko doświadczało z Waszej strony akceptacji wszystkich swoich uczuć, przy jednoczesnym stawianiu rozsądnych granic dotyczących nieakceptowanych zachowań (np. akceptacja tego, że dziecko się złości, ale brak zgody na wyrażanie złości przez gryzienie i kopanie). Stworzenie dziecku warunków do rozwijania samodzielności, wspieranie jego aktywności i okazywana mu cierpliwość dają maluchowi poczucie, że potrafi panować nad sobą i otoczeniem. Dzięki temu dziecko wyrabia w sobie poczucie autonomii, pozwalające mu później podejmować samodzielne decyzje nawet w trudniejszych warunkach
- Dla roczniaka codzienne czynności takie jak jedzenie, spacer czy spanie wymagają specjalnych rytuałów (śniadanko w ulubionej miseczce, specjalna piosenka przy ubieraniu się na spacer). Dbając o zachowanie tych zwyczajów pomagacie dziecku w spokojnym i sprawnym przejściu przez kolejne wspólne czynności w ciągu dnia.
- Roczne dziecko coraz bardziej interesuje się swoim ciałem, bada je poprzez dotyk, dotykając także genitaliów. Pamiętajcie, że zachowania na tym etapie rozwoju nie mają jednak podtekstu seksualnego – wynikają z potrzeby poznania siebie. Wspierajcie dziecko, nazywając poszczególne części ciała, bawiąc się z nim i pokazując jak jeszcze może rozwijać swoje ciało np. poprzez zabawy paluszkowe, piosenki z gestykulacją i taniec.
- Rozpoczynając z dzieckiem, około drugiego roku jego życia, trening toaletowy pamiętajcie, że kluczowe dla tego etapu jest podejście pełne spokoju, nie zmuszanie i pozostawienie dziecku wystarczająco dużo czasu na naukę tej złożonej umiejętności, jaką jest samodzielne kontrolowanie potrzeb fizjologicznych.
- Między pierwszym a drugim rokiem życia u dziecka rozwija się poczucie humoru: dziecko uwielbia się wygłupiać i przedrzeźniać w zabawie z rodzicami i idąc za ich przykładem – uczy się śmiać same z siebie, lubi także żartobliwe piosenki i wierszyki. Wykorzystujcie te rozwijające się dyspozycje malucha, aby wnieść nieco humoru na zakończenie męczącego czy trudnego emocjonalnie dnia.